

Sygn. akt *IV U 1671/19*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2020 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Guniewska

Protokolant: st. sekr. sądowy Magdalena Rykała-Płodzień

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2020 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J.

o rekompensatę

na skutek odwołania J. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J.

z dnia 24/07/2019 r. znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. z dnia 24/07/2019 r. znak: (...)w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy J. M. prawo do rekompensaty poczynając od dnia 2 lipca 2019r.

Sygn. akt IV U 1671/19

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 19 października 2020 r.

Decyzją z dnia 24 lipca 2019r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J., odwołując się do treści przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych, po rozpoznaniu wniosku z 02.07.2019r., odmówił J. M. prawa do rekompensaty, bowiem do dnia 31 grudnia 2008r. nie udokumentował on 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Organ rentowy nie uwzględnił okresu zatrudnienia w Firmie (...) w D. od 18.04.1974r. do 27.10.1974r., od 05.11.1976r. do 30.04.1978r., od 01.05.1978r. do 28.02.1989r. oraz od 01.03.1989r. do 02.01.1992r., bowiem stanowiska pracy na jakich pracował wówczas wnioskodawca zostały wymienione w zarządzeniach resortowych, ale nie można uznać, że pracownik zatrudniony w zakładzie resortu przemysłu chemicznego i lekkiego wykonywał prace właściwe dla branży energetycznej.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył J. M. wnosząc o uwzględnienie do stażu pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia w Firmie (...) w D. i w konsekwencji przyznanie rekompensaty.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy domagał się jego oddalenia z przyczyn tożsamyh co wyrażone w zaskarżonej decyzji. Podnosił, że wnioskodawca nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy wytwarzaniu, przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. M. urodził się (...)

Decyzją z dnia 24 czerwca 2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych oddział w J. przyznał J. M. emeryturę od 19 czerwca 2019r., tj. od ukończenia (...) lat.

W dniu 2 lipca 2019r. J. M. wystąpił z wnioskiem o przyznanie rekompensaty za pracę w warunkach szczególnych.

Na dzień 1 stycznia 1999r. wnioskodawca posiada 19 lat 1 miesiąc i 21 dni okresów składkowych oraz 1 miesiąc i 18 dni okresów nieskładkowych.

Organ rentowy uznał za udowodniony 1 rok 7 miesięcy i 21 dni stażu pracy w szczególnych warunkach przypadający na okres zatrudnienia w firmie (...) w D. od 28.08.1972r. do 17.04.1974r.

W dniu 25 sierpnia 1972r. J. M. podjął zatrudnienie w (...) Zakładach (...) w D. na stanowisku elektromechanik. Od 1 października 1973r. powierzono mu obowiązki elektromontera instalacji elektrycznych, które wykonywał do 27 października 1974r. W okresie od 28 października 1974r. do 8 października 1976r. odbywał zasadniczą służbę wojskową, po zakończeniu której podjął pracę 5 listopada 1976r. na dotychczasowym stanowisku i pracował na nim do 30 kwietnia 1978r. Następnie od 1 maja 1978r. do 28 lutego 1989r. pracował na stanowisku elektromonter instalacji i napięć, zaś od 1 marca 1989r. do 2 stycznia 1992r. - elektromonter obwodów wtórnych i zabezpieczeń.

W dniu 5 czerwca 1978r. zdał egzamin eksternistyczny z programu nauczania Technikum dla Pracujących w specjalności elektromechanika ogólna i otrzymał prawo używania tytułu technik elektromechanik.

Pracując na stanowiskach elektromechanik i elektromonter wykonywał prace na podstacjach wysokiego napięcia oraz prace związane z wykonywaniem zasilania i utrzymania ruchu na podstacjach. Do jego obowiązków należało m.in. przegląd transformatora, odkręcanie szyn, sprawdzanie poziomu oleju w transformatorze, sprawdzenie stanu wyłączników, stanu zabezpieczeń i izolacji kabli doprowadzających wysokie napięcie do transformatora. Natomiast praca na stanowisku elektromontera instalacji i przepięć oraz elektromontera obwodów wtórnych i zabezpieczeń polegała na wykonywaniu pomiarów elektrycznych na halach. Przez 6-7 godzin przebywał na halach produkcyjnych, takich jak walcownia, wulkanizacja, gdzie panowały warunki szkodliwe. Pozostałą część pracy wykonywał w laboratorium, gdzie panowało pole wysokiego napięcia. Dokonywane przez niego pomiary miały związek z przesyłaniem energii elektrycznej. Pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Pracodawca w świadectwie pracy z dnia 15 lipca 2015r. potwierdził fakt wykonywania przez wnioskodawcę pracy w warunkach szczególnych. Wystawił również świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, z których wynika, że J. M. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w warunkach szczególnych w następujących okresach: od 28 sierpnia 1972r. do 17 kwietnia 1974r. - bieżąca konserwacja agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, od 18 kwietnia 1974r. do 27 października 1974r., od 5 listopada 1976r. do 30 kwietnia 1978r., od 1 maja 1978r. do 28 lutego 1989r. i od 1 marca 1989r. do 2 stycznia 1992r. - prace przy wytwarzaniu, przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych.

(dowód: zeznania wnioskodawcy J. M., zeznania świadka M. B., zeznania świadka W. M., zeznania świadka W. P., dokumentacja w aktach ZUS, dokumentacja osobowa wnioskodawcy)

Sąd, zgodnie z regułą zawartą w art. 233 § 1 k.p.c. dokonał oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, która przełożyła się na ostateczny wynik niniejszego postępowania.

Jako jasne i logiczne uznał zeznania świadków odnośnie czynności, jakie wnioskodawca wykonywał w spornym okresie. Są one konkretne, szczegółowe i spójne z dokumentacją pracowniczą. Świadkowie M. B., W. M. i W. P.

pracowali na takich samych stanowiskach, co wnioskodawca, a zatem dokładnie wiedzą, co należało do obowiązków wnioskodawcy i w jakich warunkach je wykonywał. Na uwagę zasługuje fakt, iż wszyscy świadkowie mają przyznaną emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Sąd dał wiarę zebranych w sprawie dokumentom, albowiem nie budzą wątpliwości co do swej treści. Dokumentacja pracownicza w korelacji z osobowymi źródłami dowodu dotycząca przebiegu zatrudnienia wnioskodawcy w (...) Zakładach (...) w D. w pełni dają podstawę do ustalenia charakteru zajmowanego przez niego stanowiska pracy, czynności przez niego wykonywanych oraz warunków, w jakich praca była świadczona.

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie kwestią zasadniczą do przesądzenia pozostawało roszczenie wnioskodawcy J. M. przyznania mu prawa do rekompensaty w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych, co miałoby wpływ na wysokość uzyskanej przez niego emerytury. Istotne pozostaje w tym względzie, iż wnioskodawca urodził się (...) i nie ma przyznanej emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Prawo do emerytury nabył w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego. Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. 2018r. poz. 1924 j.t.) wprowadziła rekompensaty dla osób, które pracowały co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, a jednak nie nabyły z tego tytułu prawa do wcześniejszej emerytury. Rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zasady jej ustalania określa art. 22 ustawy.

Dokonując wykładni zarówno regulacji zawartych w ustawie o emeryturach pomostowych, jak i w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 grudnia 1998 r. (Dz. U. z 2020r. poz. 53 j.t.) należy stwierdzić, iż ubezpieczonym, urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy legitymują się 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przysługuje prawo do tzw. rekompensaty. Istotne jest to, aby ten 15-letni okres pracy przypadła przed 1 stycznia 2009 r. oraz to, żeby istotnie praca w nim wykonywana miała szczególny charakter lub wykonywana była w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Rekompensata jest ustalana po złożeniu wniosku o nową emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez osobę, która osiągnęła powszechny wiek emerytalny i po przedłożeniu dokumentacji potwierdzającej wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli wcześniej dokumentacja taka nie została przedłożona organowi rentowemu.

Ustalając okres pracy w warunkach szczególnych ZUS bierze pod uwagę tylko te okresy pracy, które są uznane za pracę w szczególnym charakterze i w szczególnych warunkach przez ustawę o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie zaś przez ustawę o emeryturach pomostowych. Niewątpliwie następuje tu odwołanie do treści art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który w ust. 4 stanowi, iż wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wykonującym pracę w warunkach szczególnych przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Ustawa emerytalna nie zawiera katalogu prac uznawanych za wykonywane w szczególnych warunkach, odsyłając w tej mierze do przepisów wydanego przez Radę Ministrów w dniu 7 lutego 1983 r. rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.), które szczegółowo określa warunki nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym. Stosownie do jego § 4 ust. 1 mężczyzna, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat, a kobieta odpowiednio osiągnęła wiek 55 lat i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach

Wobec powyższego, w świetle przepisów prawa materialnego, tj. art. 32 ustawy emerytalnej oraz uregulowań powołanego rozporządzenia istotnymi warunkami, jakie winny być ustalone dla stwierdzenia prawa ubezpieczonego do rekompensaty są ustalenia co do tego, jakiego rodzaju prace wykonywał, czy były one równoznaczne z pracami

wymienionymi w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, a także, czy prace te były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Organ rentowy podnosił, że nie można uznać, że pracownik zatrudniony w zakładzie resortu przemysłu chemicznego i lekkiego wykonywał prace właściwe dla branży elektrycznej.

W ocenie Sądu wskazanie w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia z 1983r., prac przyporządkowanych do konkretnej branży ma charakter wyłącznie porządkowy. Z treści § 1 ust. 1 rozporządzenia wynika wprost, że jego przepisy stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami". Skoro zatem prace są wymienione w wykazie, a jedynie technicznie przyporządkowane do branży to ich wykonywanie jest pracą w warunkach szczególnych.

Wnioskodawca w spornych okresach zatrudnienia w (...) Zakładach (...) w D. wykonywał pracę elektromontera wymienioną w wykazie A dziale II poz. 1, tj. w energetyce. Fakt, że praca ta była wykonywana w zakładach należących do branży chemicznej nie może wyłączać uprawnień wnioskodawcy do emerytury, przewidzianej w art. 184 cyt. ustawy. Zawarte w wykazie A uszeregowanie prac w poszczególnych branżach ma bowiem charakter porządkujący i jednocześnie tworzy domniemanie, że pracownik wykonujący prace w danej branży, wymienione w wykazie, pracował w warunkach szczególnych. Nie oznacza to jednak, że pracownik wykonujący te same prace w innej branży nie wykonuje jej w warunkach szczególnych. Czysto formalistyczne potraktowanie przynależności przedsiębiorstwa do określonej branży oznaczałoby niemożność uznania za pracę w warunkach szczególnych pracy identycznej z wykonywaną w innej branży, do której jednak formalnie przedsiębiorstwo nie należy. Takie rozumowanie byłoby absurdalne i oznaczałoby nierówne traktowanie pracowników wykonujących tę samą pracę, na takim samym sprzęcie, z których jedna – z uwagi na branżę - byłaby pracą w warunkach szczególnych a druga nie. Istotna jest uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia wykonywanych prac (art. 32 ust. 2 cyt. ustawy) a te dla elektromonterów są identyczne bez względu na przyporządkowanie do branży.

Jak zostało ustalone do obowiązków wnioskodawcy należało wykonywanie pomiarów elektrycznych na halach produkcyjnych, mierzenie stanu izolacji, pomiary transformatorów, zabezpieczenia kabli. Wykonywane prace związane były z utrzymaniem ciągłości produkcji i zachowaniem bezpieczeństwa przed porażeniem prądem.

Uwzględniając uprzednie należy stwierdzić, że J. M. przez ponad 15 lat stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę w warunkach szczególnych, a zatem przesłanka stażu pracy w szczególnych warunkach została przez wnioskodawcę wykazana.

Sąd Okręgowy stwierdził, że uzyskanie przez wnioskodawcę prawa do emerytury w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego, uzasadnia przyznanie zwiększenia świadczenia w formie rekompensaty, która to rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabydą prawa do emerytury pomostowej.

W tym miejscu warto jeszcze odwołać się do wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 17 grudnia 2015 r. sygn. akt III AUa 717/15, Lex nr 1964970, w którym Sąd ten stwierdził, że celem rekompensaty jest złagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. Nie polega ona jednak na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, ale na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego.

Mając powyższe na uwadze Sąd w oparciu o art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał J. M. prawo do rekompensaty od dnia 2 lipca 2019r., tj. od daty złożenia wniosku o świadczenie.